

ПОРІВНЯЛЬНА ЕКОЛОГО-МОРФОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА *CETRARIA ACULEATA* ТА *CETRARIA ISLANDICA*

Шпичак А. О., Хворост О. П.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Ісландський мох (*Cetraria islandica*) широко застосовується у медицині і фармації завдяки вмісту вторинних метаболітів лишайників. У якості потенційних джерел біологічно активних речовин для створення нових лікарських засобів також можуть розглядатися і інші представники роду *Cetraria*, а саме цетрарія колюча (*Cetraria aculeata*).

Матеріали та методи. Для дослідження використовували серії свіжої сировини лишайників *Cetraria aculeata* та *C. islandica*. Морфологічні особливості лишайників визначалися за допомогою бінокулярного стереомікроскопу, визначників флори лишайників України та інших даних наукових джерел.

Результати та їх обговорення. У ході дослідження серій сировини проведено морфометричне вимірювання розмірів таломів лишайників, ширини основних і кінцевих розгалужень, встановлено основні морфометричні параметри і діагностичні ознаки видів *Cetraria aculeata* та *C. islandica*.

Обидва види є епігейними, тобто зростають на ґрунті. Таломи орієнтовані перпендикулярно до поверхні субстрату, мають вигляд прямостоячих розгалужених кущиків. Прикріплення до субстрату відбувається за допомогою ризоїдів, виростів, що відходять від базальної частини талому [1].

Талом *Cetraria aculeata* має вигляд кущистих пучків заввишки 1–5 см, ширина основних розгалужень становить від 1 до 4 мм, ширина кінцевих - до 1 мм. Колір талому варіює від світло-коричневого до коричнювато-чорного. Цетрарія колюча пристосована до помірних та напівзасушливих умов. На території України вид поширений на піщаних ґрунтах Півдня України, а також частково у Донецькій, Луганській і Харківській областях [2].

Талом *Cetraria islandica* прямостоячий або підведений, листовидно-кущовий, заввишки 10–15 см, звужений біля основи. Вирости, жолобкуваті, пласкі або трубчастозгорнуті, розширені вгорі. Лопаті м'якошкірясті, сірувато-, зеленувато-коричневі, з короткими війками на краях. Талом біля основи світлий, зверху темніший. Таломи утворюють дернівник, або інколи суцільний килим. Цетрарія ісландська є типовим лісовим видом, найчастіше зустрічається на Заході: у Львівській, Івано-Франківській, Закарпатській, Чернівецькій областях, а також центральній частині України: у Київській, Черкаській і Полтавській областях [1].

Список літератури:

1. Пірогов М. Ліхенобіота Українського Розточчя. II. Життєві форми лишайників. *Вісник Львівського університету*. Серія біологічна. Львівський національний університет імені Івана Франка, 2012. Вип. 58. С. 85–96.
2. *Cetraria steppae* Savicz is conspecific with *Cetraria aculeata* (Schreb.) Fr. according to morphology, secondary chemistry and ecology /O. Nadyeina et al. *The Lichenologist*. 2013 Vol. 45(6). P. 841–856.